

KI's met 'ouderwets' testsysteem nemen voorsprong

'Genomicsfokkerij vertoont opmerkelijk veel overeenkomsten met de bankencrisis en de piramide-spelen van begin jaren negentig. Het is een ballon die steeds verder wordt opgeblazen. Iedereen kijkt ernaar en voelt dat er ergens iets niet goed zit. In-grijpen is een utopie en de ballon groeit door tot het moment dat ze knapt.'

Met deze metafoer waarschuwt Joop Olieman van de NVO (Nederlandse Veeverbeteringsorganisatie) boeren, KI-organisaties en wetenschap. Maar waarvoor waarschuwt Olieman eigenlijk? En waarom waarschuwen verschillende anderen als oud CRV-exportdirecteur Kees van Velzen en journalisten steeds opnieuw voor de massale inzet van genomics in de fokkerij? De Nederlandse melkkoeien gaan door het fokken op basis van genomics de komende jaren toch niet veel minder produceren of in een keer veel slechtere uiers en benen aan hun nageslacht doorgeven?

Nee, zo'n vaart zal het niet lopen. Toch is er wel wat aan de hand. Fokken op basis van DNA-merkers, wat genomics inhoudt, is fokken op basis van

computercijfertjes. Potentieel interessante stiertjes worden direct na de geboorte 'gemerkd' en op basis van het DNA-profiel goed- of afgekeurd. Eenmaal oud genoeg om sperma te produceren, worden ze ingezet om de volgende generatie te verwekken.

Generatie-intervallen worden zo tot een minimum beperkt en de vooruitgang in de fokkerij gaat veel sneller. Tenminste, als het systeem betrouwbaar genoeg is. En daar wringt de schoen.

Onderzoek van Olieman toont andermaal aan dat de betrouwbaarheid ernstig onder druk staat. Direct alleen maar waardeloze koeien zijn daardoor dus niet te verwachten. Maar meer tegenvallers wel.

Ter illustratie: wie tien vaarzen van een stier melkt die op papier hellende kruizen vererft, accepteert dat dit bij een of twee niet het geval is. Vallen vier of vijf van de tien dieren tegen, dan baalt de veehouder daar oprecht en terecht van. Hoort hij daarbij van collega's dezelfde teleurstelling, dan verliest hij het vertrouwen in deze stier. Komt deze teleurstelling bij inzet van heel veel stieren en bij

heel veel veehouders voor, dan volgt verlies van vertrouwen in het hele systeem.

Dit laatste is volgens Olieman onontkoombaar. Hij stelt dat de vraag niet is of de ballon knapt, maar wanneer dat gebeurt.

Wat gevraagd wordt, is geduld om de techniek eerst verder te ontwikkelen en goed praktisch te maken. Duidelijk is dat de meeste KI's dat geduld niet hebben. Hopen op voortschrijdend inzicht van diezelfde KI's is een utopie. De investeringen in genomics waren hoog en dat wordt momenteel terugverdiend met het afbouwen van dure testsystemen. Waarschuwen is daarom goed en nodig, want niemand mag later kunnen zeggen: 'Ik wist niets van de risico's'.

Als stoppen niet lukt, is het interessant om te kijken wat er gebeurt als de ballon inderdaad knapt. In Nederland hebben we KI Samen, die doorgaat op de traditionele manier van stieren opfokken en inzetten. Van de grote wereldwijd operende KI's lijkt ABS (American Breeding Service) een uitzondering. Naast inzet op genomics bouwen zij in Amerika nieuwe stallen bij om het traditionele testsysteem

van proefstier-wachtstier-fokstier uit te kunnen blijven voeren en zelfs uit te breiden. Over vijf jaar bezit ABS dus niet alleen veredelde proefstieren, maar ook nog echte fokstieren. De investering van nu in het 'ouderwetsste' opfokstelsel, kan dan wel eens heel lucratief zijn.

SJOERD HOFSTEE

SHOFSTEE@LTONOORD.NL

TWITTER: @SJOERDHOFSTEE

